

Een slimme meid telt haar euro's op tijd

ZO ZORG JE DAT JE FINANCIIEEL FIT BENT

Praten over geld, we doen het liever niet en al helemaal niet binnen een relatie. Maar met 2 op de 5 huwelijken die in een scheiding eindigen, zijn er te veel vrouwen die in de problemen komen omdat ze niet financieel onafhankelijk zijn. En dat is eigenlijk niet nodig...

TEKST DEBORAH LIGTENBERG FOTOGRAFIE PETRONELLANITTA

HUWELIJKSE VOORWAARDEN

Op 1 januari 2018 ging de Wet beperkte gemeenschap van goederen in. Mensen trouwen sindsdien niet meer automatisch in algehele gemeenschap van goederen en worden gedwongen na te denken wat van wie is. Onromantisch? Misschien. Realistisch? Ja! Want ongeveer twee op de vijf huwelijken eindigen in een echtscheiding.

De combinatie vrouw en werk blijkt nog steeds reden voor discussie te zijn. Werk je niet, dan sta je stil – en het is zonde van je opleiding bovendien. Werk je veel, dan ben je een slechte moeder. De oordelen zijn niet van de lucht. Gek genoeg wordt er in alle argumenten voor of tegen werken en zo ja, hoeveel dan, financiële onafhankelijkheid vaak niet meegenomen. Zeker niet als de vrouw in kwestie een relatie heeft. Als stel doe je het samen, dus waarom zouden vrouwen zich druk maken als ze minder verdienen? Bovendien ben je niet de enige, want nog steeds zijn veel minder vrouwen dan mannen financieel onafhankelijk. In 2018 gold dit voor 39,5% van de vrouwen tegen 20,6% van de mannen. Dat wil zeggen dat zij niets of minder

*Na een scheiding
komen veel vrouwen
er financieel bekaaid
vanaf*

dan 70% van het minimumloon verdienen: € 950,- netto per maand. Wat is hier aan de hand? Blijven deze vrouwen liever thuis? Hebben ze geen zin om carrière te maken? Volgens historicus en feministe Rosanne Schot heeft het vooral te maken met de Nederlandse cultuur. Die is namelijk nogal conservatief. “In Nederland is het kostwinnersmodel voor veel mensen het uitgangspunt. Dit komt mede doordat mensen prima kunnen rondkomen van een anderhalfverdieners salaris. In Europa lopen we flink achter; Nederlandse vrouwen werken het minste aantal uren. Dat is geen onwil,

950 euro
Iemand is financieel onafhankelijk als hij of zij met betaald werk in ieder geval 70% van het minimumloon verdient. Dit is hetzelfde bedrag als het bijstandsniveau voor een alleenstaande. Concreet komt dit neer op € 950,- in de maand. De lat ligt dus niet heel hoog. Toch komen 4 op de 10 vrouwen jonger dan 65 jaar (met uitzondering van scholieren en studenten) daar niet overheen. De oorzaak is vaak dat ze niet of te weinig uren werken.

NEDERLAND IS KAMPIOEN DEELTIJDWERKEN

Nederland is al jaren koploper deeltijdwerken. Vergeleken met andere EU-landen hebben vrouwen in Nederland vaak betaald werk, maar nergens werken zij zo vaak in deeltijd als in ons land: 7% tegen 31% gemiddeld in de EU. In tijd besteed aan de zorg voor kinderen ontlopen moeders en vaders in Nederland elkaar weinig vergeleken met andere lidstaten. Bron: CBS

dat is ingesleten in onze maatschappij.” Rosanne hoort het feministes uit de jaren zeventig nóg roepen: ‘Gelijke verdeling van zorgtaken tussen mannen en vrouwen!’ “Hun doel is nog steeds niet bereikt”, zegt ze. “Het blijft scheef verdeeld. Mannen nemen een derde van de uren zorg voor kinderen voor hun rekening, vrouwen twee derde. Dat is al jaren onveranderd. Waardoor dat komt? Onder meer doordat carrière maken en de zorg voor het gezin uit handen geven aan een oppas, niet past in het romantische beeld dat veel vrouwen hebben van hun relatie. Voor hun gezin zorgen, past veel beter in dat plaatje en is praktisch gemakkelijker te realiseren.”

Samen delen

Dit wordt bevestigd door het onderzoek ‘Ons geld’ van het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). Als vrouwen een relatie hebben, vinden zij het niet zo nodig om financieel zelfstandig te zijn. En ook hun partners denken er zo over. Onder vrouwen die samenwonen, zo stelt het SCP, voelt de helft de financiële noodzaak om te werken. Onder vrouwen die alleen wonen, is dat drie op de vier.

Het inkomen van de vrouw wordt door stellen vaak gezien als extraatje. Vooral mannen vinden dat hun vrouw wat werk betreft ‘haar hart moet volgen’ en niet voor het geld hoeft te werken. Als je voor elkaar kiest, dan deel je alles, ook het geld – dat is het idee. Financiële onafhankelijkheid is voor veel stellen geen onderwerp van discussie. Dat blijkt ook uit onderzoek van het CBS. De overgrote meerderheid van de Nederlanders vindt dat het in een goede relatie niet uitmaakt wie het meeste verdient en wie minder werkt. Ook Jan Latten, bijzonder hoogle- raar sociale demografie aan de Universiteit van Amsterdam, ziet het probleem niet zo. “In de privélevens van koppels speelt

VOORAL MANNEN VINDEN VAAK DAT HUN VROUW NIET VOOR HET GELD HOEFT TE WERKEN

financiële onafhankelijkheid meestal niet. Voor hen doet het er niet toe dat één van de twee meer verdient. Ze vinden het veel belangrijker dat ze samen een team zijn en een gezond, goed en gelukkig leven hebben. Dát is het doel. Net als een huis kunnen kopen dat ze bevalt, in een buurt die ze bevalt. Wie daar het meest van betaalt, is niet zo belangrijk. Zolang een relatie goed gaat, is daar niets mis mee.”

Rampspoed

Maar dan dient zich rampspoed aan. De man wordt verliefd op een ander, overlijdt of raakt arbeidsongeschikt. Daar sta je dan, als vrouw met dat baantje voor erbij. Met opeens te weinig geld om van te leven zoals je gewend was. Tijdens hun relatie zou iedere vrouw dit scenario en de financiële gevolgen moeten bespreken, vindt Jan Latten. Een slimme meid is immers op haar toekomst voorbereid, ook als je 45 bent. “Dat je minder verdient dan je partner, is niet erg. Maar het is verstandig om er vast over na te denken hoe je het financieel redt als de situatie verandert. Ik ken een psychotherapeut die één à twee dagen ging werken toen ze kinderen kreeg. Ze schakelde bewust terug, maar wist ook dat ze weer meer kon gaan werken, mocht dat financieel nodig zijn. Na haar scheiding ging ze naar vijf dagen, waardoor ze weer financieel onafhankelijk was.”

Financieel fit

Uit het SCP-rapport ‘Ons geld’ blijkt dat tijdens een relatie financieel voorsorteren op een mogelijke scheiding, vaak wordt gevoeld als gebrek aan vertrouwen in de relatie. Daar willen de meeste stellen niet bij stilstaan, dus hebben ze het er gewoon niet over. Onverstandig, want twee op de vijf huwelijken stranden. Vaak zijn het dan de vrouwen die er bekaaid vanaf komen.

Volgens het CBS leeft bijna een kwart van de eenoudergezinnen, vaak alleenstaande vrouwen met kinderen, onder de armoedegrens. Annemarie Reintjes komt dit scenario geregeld tegen. Voor haar bedrijf Smart C&T geeft zij financiële gedragstraining. “Ik zie dat vrouwen financiële zaken complex, ingewikkeld en vaak doodeng vinden. Ze hebben geen overzicht omdat ze aan struisvogelpolitiek doen. ‘Dat zien we later wel,’ hoor ik vaak. Maar als het later is en ze er bijvoorbeeld opeens alleen voor staan, liggen ze er wakker van. Ik zie vaak bij vrouwen met geldzorgen dat het ze vastzet. Ze denken in onmogelijkheden en beperkingen en durven daardoor geen keuzes te maken die gericht zijn op de toekomst. Dat geeft ongelooflijk veel stress. Daarom vind ik dat elke vrouw financieel fit moet zijn, of ze nu een partner heeft die veel geld binnensleept of niet. Het kan een bewuste keuze zijn om een stapje terug te doen omdat je als moeder bijvoorbeeld voor de kinderen zorgt, maar zorg dat je een reddingsplan achter de hand hebt als het financieel misgaat.”

Echtscheiding

De overheid ziet het belang van economische zelfstandigheid voor vrouwen in. Begin deze eeuw stelde het toenmalige kabinet dat in 2010 60% van de vrouwen financieel zelfstandig moest zijn. Zeven jaar na die streefdatum is dat doel pas gehaald. Volgens de emancipatiemonitor die in december 2018 verscheen, is 60,5% van de vrouwen economisch zelfstandig. Toch liggen vrouwen nog behoorlijk achter op de mannen. Bij hen is dit 79,4%. Eén van de redenen dat er onder andere vanuit de overheid zo wordt gehamerd op economische zelfstandigheid, is het toemend aantal echtscheidingen. Een vrouw levert hierbij gemiddeld 25% tot 30% van ▷

KETTY LOLLIA (43)

Beroep: ondernemer en marketingstrateeg
Financieel zelfstandig: ja

“Ik wil keuzes kunnen maken die bij mij passen, zonder dat ik daarvoor eerst aan een man moet vragen of hij het goed vindt. Die vrijheid om mezelf te ontwikkelen, is heel belangrijk voor mij. Mijn vriend staat er net zo in.”

NICKI YOSHIHARA (41)

Beroep: organiseert dagtochten voor toeristen in Japan
Financieel zelfstandig: nee

“Mijn man en ik kozen ervoor dat hij het meeste geld verdient en ik het meest voor onze dochter zorg. Ik ben heel blij dat ik intensief voor haar kan zorgen en alles bewust meemaak. Voor mijn man geeft het rust dat het thuis goed loopt. Zo is het helemaal in balans.”

KELLY NEDEREND (27)

Beroep: verkoopster in een damesmodezaak
Financieel zelfstandig: nee

“Dat ik als alleenstaande moeder niet kan rondkomen van mijn salaris, vind ik erg lastig. Het voelt nu eenmaal beter om jezelf te kunnen redden. Nu dat niet lukt, ben ik blij dat het in Nederland goed geregeld is. Dankzij toeslagen en alimentatie kan ik voor mijn zoon en mezelf zorgen.”

FAUZIA MAHOMED RADJA (35)

Beroep: directeur van een adviesbureau
Financieel zelfstandig: ja

“Mijn man en ik vinden het allebei belangrijk om te kunnen doen en laten wat we willen. Ik moet er niet aan denken dat ik mijn hand zou moeten ophouden. Als ik knetterhard wil werken, doe ik dat. Als ik een leuke tas zie, beslis ik zelf om hem te kopen. Zo ben ik niet alleen financieel onafhankelijk, maar ook in denken en doen.”

haar koopkracht in. Eventueel toegekende partneralimentatie weegt daar niet tegenop. Jan Latten denkt dat er nog een reden is waarom de overheid vrouwen meer geld wil laten verdienen: “Als vrouwen zich terugtrekken uit de arbeidsmarkt, betalen ze geen of minder belasting. Die belasting houdt onze maatschappij draaiende. De AOW wordt er bijvoorbeeld uit betaald. Nederland vergrijst, als onze dochters zich

Na een scheiding komen veel vrouwen er financieel bekaaid vanaf

blijven terugtrekken van de arbeidsmarkt, is er straks te weinig geld om de AOW uit te keren. Los van financiële onafhankelijkheid die je persoonlijk kan redden als je er opeens alleen voor komt te staan, vind ik dat vrouwen een verplichting hebben om ook financieel bij te dragen aan de maatschappij als geheel. Voor zichzelf, hun kinderen en voor de ander. Zelf hebben ze later toch ook recht op AOW.”

Mantelzorgen

Het feit dat vrouwen twee keer zoveel onbetaalde zorgtaken op zich nemen als mannen, is nóg een reden voor verminderde economische zelfstandigheid. Want zorgen voor een ander combineert meestal niet zo lekker met een drukke baan. Tenzij iemand zorg voor ouders of kinderen inkoop, maar dat moet maar net kunnen. Volgens Rosanne Schot speelt de participatiemaatschappij – waarin mensen zoveel mogelijk voor zichzelf en hun omgeving

LOONKLOOF

Tot een jaar of dertig gaan mannen en vrouwen vrij gelijk op. Carrière-technisch dan. Vrouwen lopen zelfs voor. Of ze rond hun dertigste nu wel of geen kinderen hebben, vrouwen gaan rond die leeftijd vaker parttime werken en beginnen in salaris achter te lopen op hun even oude mannelijke collega's, aldus het CBS. Dat komt doordat ze minder uren maken en ook door de loonkloof. Vrouwen die voor de overheid werken, verdienen 5% minder per uur dan mannen. Werken ze in het bedrijfsleven, dan krijgen ze 7% minder voor hetzelfde werk.

MAAK EEN FINANCIËEL BEWUSTE KEUZE

Wie kinderen krijgt, moet een hoop keuzes maken.

Ook financieel. Hoe pakt de combinatie ouder-schap met werk financieel uit? Maak een financieel bewuste keuze met de WerkZorgBerekenaar van Nibud en WOMEN Inc.

werkzorgberekenaar.nibud.nl

AANRECHTGED

Bent u de minstverdienende partner, de niet-werkende partner of hebt u een laag inkomen? Dan kunt u bij de Belastingdienst ‘aanrechtgeld’ aanvragen. Deze heffingskorting is afhankelijk van leeftijd en hoeveel loonbelasting en inkomstenbelasting de partner betaalt.

Niet-westers

Vergeleken met autochtone vrouwen werken niet-westerse vrouwen minder vaak in kleine deeltijdbanen van 12 tot 24 uur per week. Van de niet-westerse vrouwen die in Nederland zijn geboren heeft 14% zo'n baan, bij de autochtone vrouwen is dat ruim twee keer zoveel. Met name Surinaamse, Antilliaanse en Arubaanse vrouwen maken veel uren. De arbeidsdeelname onder hen is met 75% veel hoger dan onder autochtone vrouwen. Vaak uit noodzaak, zo denkt het CBS, omdat deze vrouwen er relatief vaak alleen voor staan. Toch blijkt het in Nederland voor allochtone vrouwen moeilijker om aan een baan te komen dan voor de autochtone bevolking: minder dan de helft van de eerste generatie heeft een baan.

zorgen – ook een rol. “Dat vrouwen veel zorgen is niet alleen traditie, het wordt ook aangewakkerd door de participatiesamenleving. De zorg voor kinderen, ouders, burens; er komt tegenwoordig veel meer op de schouders van de mensen om hen heen neer. Vrouwen zijn daar gevoelig voor. Vrouwen doen misschien minder uren betaald werk, maar hebben daarnaast nog allerlei taken. Dat is óók kapitaal, er staat alleen geen vergoeding tegenover.”

Migrantenvrouwen

Mooi gezegd, maar voor sommige groepen blijkt dit lastig. Vrouwen met een laag onderwijsniveau en vrouwen met een niet-westerse migratieachtergrond werken minder en zijn minder vaak economisch zelfstandig. Dit is de afgelopen tien jaar niet veranderd. Jan Latten: “De banen voor laagopgeleiden zijn meestal niet de leukste. Hierdoor trekken deze vrouwen ▷

“Na mijn scheiding zat ik ineens in de bijstand”

Naam: Joke Bloem (54)
Beroep: kok/leermeester
 en social worker
Financieel zelfstandig:
 inmiddels wel

“Financieel hadden mijn ex-man en ik het goed voor elkaar. Hij betaalde de vaste lasten en van de inkomsten van mijn espressobar deden we de vakanties en extra-tjes. Boodschappen, uitjes, een auto, ik hoefde me nergens druk over te maken. Dat veranderde toen we uit elkaar gingen, ik mijn zaak verkocht omdat hij niet goed genoeg liep en ik met mijn ex onenigheid kreeg over geld. Opeens zat ik op bijstandsniveau, was depressief en wist niet hoe ik eruit kwam. Ik was als een schip dat nog net blijft drijven, maar ondertussen wel de ene na de andere ijsberg ramt. Tussen de verbazing en ontgoocheling door, had ik nog net voldoende energie om te kijken hoe ik eruit kon komen. Ik ben een vechter en wilde zo snel mogelijk van die uitkering af. Ik ging vrijwilligerswerk doen en ontdekte dat ik dankzij een subsidie een koksopleiding kon doen. Ik heb nu een betaalde baan in het buurthuis waar ik eerder als vrijwilliger hielp. Mijn tip: hoe moeilijk het ook is, houd altijd oog voor de kansen die er zijn. Ik heb geen uitkering meer nodig en ben financieel onafhankelijk. Ik red het in m'n eentje. Daar ben ik heel trots op.”

“Ik voel me waardeloos dat ik niet mijn eigen geld verdien”

Naam: Joan Oster (44)

Beroep: receptioniste, werkloos

Financieel zelfstandig: nee

“In de Surinaamse cultuur groei je als meisje op met het idee dat je zelfstandig en zeker niet financieel afhankelijk moet zijn van een man. Je kunt alleen vertrouwen op jezelf, dat is de boodschap die ik meekreeg. Tijdens mijn huwelijk heb ik dan ook gewerkt. Mijn ex betaalde de vaste lasten en van mijn salaris deden we de rest. Maar soms gebeuren er dingen die je niet in de hand hebt. Ik kreeg een frozen shoulder en twee tennisarmen, waardoor ik mijn werk in een kledingwinkel niet meer kon doen en langdurig ziek raakte. Na twee jaar ziekte werd ik ontslagen. En nu ben ik gescheiden, waardoor ik niet afhankelijk ben van een man, maar van een uitkering. Dat voelt minstens zo rot. Ik voel me waardeloos dat het niet lukt om mijn eigen geld te verdienen. Ik ben wel omgeschoold tot receptioniste, maar het lukt me nog niet om werk te vinden. Dat ik een uitkering heb, vind ik verschrikkelijk om te moeten zeggen. Het voelt zó niet goed. Ik wil gewoon lekker aan de slag en vooral: mezelf weer kunnen redden.”

HAAR EN MAKE-UP: ASTRID TIMMER. STYLING: GWENDOLYN NICOLE. PRODUCTIE: MARIJE RIBBERS. JOKE. SECOND FEMALE (TRUI). ANOTHER LABEL (BROEK). MARCCAIN VIA HUDSON BAY (SANDALETTES). JOAN: INWEAR (JUMPSUIT), MANGO (KIMONO), BRIXTON (HOED).

Vooraf mannen vinden vaak dat hun vrouw niet voor het geld hoeft te werken

zich eerder terug uit de arbeidsmarkt. Voor migrantenvrouwen uit een islamitische cultuur geldt dat zij de taal vaak niet goed spreken. Ze zitten in een meer traditionele cultuur waarin vrouwen de taak hebben om kinderen op te voeden. Je ziet bij de jongere meiden dat zij het anders oppakken, maar als ze moeder worden, trekken ze zich eerder terug uit de arbeidsmarkt.”

Oplissing

Voor vrouwen die economisch zelfstandig willen zijn, lijkt de oplossing eenvoudig: meer uren werken en het beter regelen voor jezelf. Financieel gedragstrainer Annemarie Reintjes deelt haar tips: “Leg, voordat je gaat samenwonen en kinderen krijgt, vast hoe jullie het financieel samen regelen. Ook als je uit elkaar gaat. Laat je partner niet alleen de financiën doen, maar zorg dat ook jij precies weet wat erin komt en eruit gaat. Houd een kasboek bij, maak een jaarbegroting en reserveer geld voor

*Na een scheiding
komen veel vrouwen
er financieel bekaaid
vanaf*

onverwachte uitgaven. Het gaat allemaal om bewustwording. Helemaal niet erg als je minder gaat werken, maar zorg dat het een bewuste keuze is. En denk na over wat je kunt doen als je opeens financieel onafhankelijk moet zijn. Nadenken over geld is vaak een taboe, laat staan erover praten. Maar het moet wel. Of je nu man of vrouw bent, iedereen is verantwoordelijk voor zijn eigen financiële onafhankelijkheid. Het maakt iemand zelfbewust en zelfverzekerd, en dat is een heel goed gevoel.” □

FENNA JANSSEN (52)

Beroep: diëtist en therapeut

Financieel zelfstandig: ja

“We moeten werken tot ons 67e, dus dan wil ik graag dat het interessant is. Tegenwoordig ben ik ondernemer. Dat geeft vaak stress, maar nooit op financieel gebied. Ik zorg ervoor dat daar altijd zekerheid is. Mijn man verdient minder dan ik, maar dat is geen punt. Wel hebben we afgesproken hoe we het regelen als we uit elkaar gaan. Het geeft me rust dat ik ook dan mijn financiën op orde heb.”

ANKE VAN KESSEL (43)

Beroep: personal succes mentor, werkenaandewinkel.nl

Financieel zelfstandig: ja

“In mijn huwelijk was ik volledig afhankelijk van mijn man. Emotioneel, financieel, in alles. Daardoor voelde ik me minderwaardig en had ik weinig zelfvertrouwen. Na mijn scheiding beloofde ik mezelf dat ik voortaan zelfstandig zou zijn. Dat ik niemand nodig heb om het financieel goed te hebben, geeft een groot gevoel van vrijheid.”

JOKE HARDENBOL (60)

Beroep: kunstenaar

Financieel zelfstandig: nee

“Soms heb ik er moeite mee dat mijn man verantwoordelijk is voor bijna alle inkomsten, maar dit is voor mij de enige manier om goed te kunnen functioneren en gelukkig te zijn. Hij gunt me dat van harte en vindt dat mijn geluk hem ook gelukkiger maakt.”

CAROLINE GEVEN (30)

Beroep: blogger en creative online marketeer

Financieel zelfstandig: ja

“Mijn huwelijk is gebaseerd op gelijkheid. Ook financieel. Voordat we trouwden, hebben we bij de notaris geldzaken als pensioen laten vastleggen. Als onze relatie ooit stukloopt, willen we onszelf allebei financieel kunnen redden. Dat geeft toch rust.”

HENRIKE JANSEN (50)

Beroep: logopedist

Financieel zelfstandig: nee

“Ik ben zelfstandig ondernemer in de zorg, waar de tarieven steeds lager en de administratieve eisen steeds hoger worden. Meer werk voor minder geld dus. Ondanks mijn hbo-opleiding verdien ik weinig. Dat ik daardoor financieel afhankelijk ben van mijn man, frustriert mij enorm.”

MEER LEZEN

Voel je vrij. Vind je weg naar financiële en emotionele onafhankelijkheid, Ketty Lollia (S2 Uitgevers). *Duur huis, nooit thuis*, Renée Lamboo (Uitgeverij Haystack). *Vrouwen & geld. Organiseer je financiën*, Denise Hulst en Wilma van Hoeflaken (Uitgeverij Spectrum). *Vrouwen, mannen en geld*, Thierry Debels (Roularta Books). *Porterenee.nl*: site met tips om slim met geld om te gaan